

Briselē, 19.12.2017.
COM(2017) 787 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

Preču tiesību aktu kopums. Stiprināt uzticēšanos vienotajam tirgum

1. VIENOTĀ PREČU TIRGUS NOSTIPRINĀŠANA

Vienotais preču tirgus ir viens no Eiropas Savienības lielākajiem sasniegumiem. 2018. gadā mēs atzīmēsim tā 25. gadadienu. Tirgus pamatā ir savstarpēja uzticēšanās starp patērētājiem, uzņēmumiem un iestādēm. Patērētājiem ir jābūt pārliecinātiem, ka produkti, kurus viņi iegādājas un lieto, ir droši. Uzņēmumiem ir vajadzīga palāvība uz to, ka ir nodrošināti vienlīdzīgi konkurences apstākļi, ka noteikumus piemēro visiem un ka tie vienādi aizsargā visus. Jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) būtu jāatbrīvo no birokrātijas, lai sekmētu uzņēmējdarbību un radītu darbvietas. Pateicoties šai palāvībai, ir notikusi nebijaša apjoma tirgu integrācija ES, un tā bija un joprojām ir viens no ekonomiskās izaugsmes stūrakmeņiem. Kopš 2009. gada rūpniecības pievienotā vērtība vien reālā izteiksmē pieaugusi par 25 % ES-27 valstīs (par 23 % ES-28 valstīs). Tāpēc tās īpatsvars ekonomikā būtiski palielinājies no 15,5 % (14,7 % ES-28 valstīs) 2009. gadā līdz 17,1 % (16,1 % ES-28 valstīs) šodien¹.

Kā uzsvērts vienotā tirgus stratēģijā², ES un vienotajam tirgum ir jāpielāgojas mainīgajai videi. Eiropas ekonomikas ražīgumu un konkurētspēju kavē šķēršļi produktu un pakalpojumu tirgos. Uzņēmumus bieži vien smacē novecojuši un pārmēru apgrūtināši noteikumi un nespēja sameklēt vajadzīgo informāciju. Turklāt ES produktu noteikumu neievērošana kavē izveidot patiesi vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Eiropas Parlaments un Eiropadome ir apstiprinājuši vienotā tirgus stratēģijas mērķus un aicinājuši Komisiju likvidēt atlikušos šķēršļus un veicināt risinājumus³. Vadītāju programmā norādīts, ka 2018. gada martā⁴ Eiropadome pārskatīs panākto progresu saistībā ar vienotā tirgus stratēģijas 2018. gadam noteiktajiem termiņiem.

Lai pilnībā izmantotu vienotā preču tirgus potenciālu un attaisnotu uzticēšanos tam, ir steidzami jārisina jo īpaši divas atlikušās strukturālās nepilnības. Potenciāls ir, patērētāji, uzņēmumi un iestādes ir gatavas, ir tikai jānodrošina vajadzīgā vide tirgus darbībai.

Pirmā vienotā preču tirgus strukturālā nepilnība ir saistīta ar ES produktu drošuma saskaņoto noteikumu izpildi. Neraugoties uz visaptverošiem drošuma noteikumiem, tirgū joprojām ir pārāk daudz nedrošu un nelikumīgu produktu. Šie produkti rada ievērojamu risku patērētājiem. To cenas un kvalitātes attiecība nav atbilstoša, un patērētāji var būt pakļauti veselības apdraudējumiem. Tam apstāklim, ka ES produktu noteikumi netiek izpildīti, nevajadzētu radīt negodīgas priekšrocības tiem, kas apzināti cenšas apiet svarīgākos drošuma noteikumus. Komisija ir nesen pieņēmusi pasākumus, lai uzlabotu noteikumu izpildi intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu⁵ gadījumos. Tomēr, lai nodrošinātu atbilstību, ir pienācis laiks darīt vairāk. Lai efektīvi un ātri izņemtu nedrošus produktus no tāda lieluma tirgus, kāds ir vienotais tirgus, dalībvalstu izpildiestādēm ir ļoti labi jāsadarbjas.

¹ Avots: Eurostat (Skaitļi par 2016. gadu ir provizoriski). Šie skaitļi ietver apstrādājošo rūpniecību, ieguves rūpniecību un komunālās nozares. Tajos nav ietvertas uzņēmējdarbības pakalpojumu un būvniecības nozares, lai gan tās ir cieši saistītas ar ES rūpniecību, jo īpaši apstākļos, kad pieaug vērtības ķēžu un servitizācijas loma.

² COM (2015) 550 *final*, Vienotā tirgus pilnīgošana — plašākas iespējas cilvēkiem un uzņēmējdarbībai, 28.10.2015.

³ Eiropas Parlaments, Rezolūcija par vienotā tirgus stratēģiju, 2016. gada 26. maijs, P8_TA(2016)0237; Eiropadomes 2015. gada 15. decembra secinājumi.

⁴ Eiropadome, Vadītāju programma, <http://www.consilium.europa.eu/media/21594/leaders-agenda.pdf>, 2017. gada oktobris.

⁵ Sk. Intelektuālā īpašuma tiesību aktu kopumu, ko Komisija pieņēma 2017. gada 29. novembrī, kurā ietverti vairāki pasākumi, un jo īpaši paziņojumu "Līdzsvarota intelektuālā īpašuma aizsardzības sistēma, kas reaģē uz mūsdienu sabiedrības problēmām" (SWD(2017) 430 *final*).

Otrā strukturālā nepilnība saistīta ar produktiem, uz kuriem neattiecas vai tikai daļēji attiecas saskaņotie ES produktu drošuma noteikumi, piemēram, mēbeles, galda piederumi vai konkrēti būvizstrādājumi. Šādus produktus var uzskatīt par drošiem saskaņā ar sabiedrības interesēm vienā dalībvalstī, bet tie var saskarties ar grūtībām piekļuvei tirgum citā dalībvalstī. Var būt pamatotas atšķirības valsts īpatnību un tradīciju dēļ. Tomēr jebkurš atteikums būtu pienācīgi jāpamato un tā iemesli jāpaskaidro, pamatojoties uz sabiedrības interesēm. Vajadzētu sniegt palīdzību labākai izpratnei par šķēršļiem, kas traucē šādu produktu piekļuvei tirgum, un beidzot tos novērstu. Ir jāuzlabo uzņēmējdarbības iespējas, un tas jo īpaši attiecas uz MVU.

Tāpēc Komisija šodien ierosina “preču tiesību aktu kopumu”, kas visaptveroši risinās šīs nepilnības, lai vienotais preču tirgus darbotos labāk. Tajā ietverti divi vērienīgi tiesību aktu priekšlikumi. Pirmā priekšlikuma mērķis ir nostiprināt ES produktu noteikumu ievērošanu un izpildi⁶. Otrais paredz pārskatīt un atvieglot savstarpējas atzīšanas izmantošanu vienotajā tirgū⁷. “Preču tiesību aktu kopumam” ir pievienots ziņojums par Direktīvas (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā, darbību no 2014. līdz 2015. gadam⁸, ziņojums par Regulas (EK) Nr. 765/2008⁹ īstenošanu, kā arī šajā paziņojumā izklāstītie ieteikuma tiesību pasākumi, kuru mērķis ir veidot uzticēšanos vienotajam tirgum.

2. TICĪBA ES PRODUKTU NOTEIKUMU IZPILDEI

Patērētāju drošība un vides aizsardzība ir vienotā preču tirgus stūrakmens. Eiropas Savienībā esam vienojušies par kopīgiem drošības un vides aizsardzības noteikumiem, kas aizsargātu mūs pret drošības apdraudējumiem, piesārņojumu un kaitējumu videi. Tomēr daudzi patērētāji, pērkot dīzeļdzinēja automobili, tika apzināti un tiši maldināti. Diemžēl automobiļi nav vienīgās preces, attiecībā uz kurām tika radīta negodīga konkurence, apejot noteikumus. Katru dienu Eiropā pārdod lielu skaitu nedrošu produktu, sākot ar nepareizi marķētiem produktiem un beidzot ar produktiem, kas rada nopietnu apdraudējumu veselībai vai videi. No 2011. līdz 2017. gadam konstatēti apmēram 2500 negadījumi, kad nelikumīgi produkti bija jāizņem no tirgus¹⁰. Un tā, iespējams, ir tikai aisberga redzamā daļa.

ES produktu noteikumi aptver lielu daļu no rūpnieciski ražotiem produktiem ES. To vērtība ir 2400 miljardi euro, un tos ražo vai izplata apmēram 5 miljoni uzņēmumu. ES noteikumi ļauj produktu brīvu apriti visā Savienībā, vienlaikus nodrošinot augsta līmeņa vides, veselības un drošības aizsardzību. Daudzās nozarēs, kā, piemēram, rotaļlietu un elektrisko ierīču nozarē, ES

⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko paredz noteikumus un procedūras attiecībā uz Savienības saskaņošanas tiesību aktu par produktiem atbilstību un izpildi un groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 305/2011, (ES) Nr. 528/2012, (ES) 2016/424, (ES) 2016/425, (ES) 2016/426 un (ES) 2017/1369 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/42/EK, 2009/48/EK, 2010/35/ES, 2013/29/ES, 2013/53/ES, 2014/28/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES, 2014/68/ES un 2014/90/ES. (COM(2017)795).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes regula par citā dalībvalstī likumīgi tirgotu preču savstarpēju atzīšanu (COM(2017)796).

⁸ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Direktīvas (ES) 2015/1535 darbību no 2014. līdz 2015. gadam (COM(2017)788).

⁹ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (COM(2017)789).

¹⁰ Avots: RAPEX. Šis skaitlis attiecas tikai uz produktiem, kurus reglamentē ES saskaņošanas tiesību akti.

ir izveidojusi nesarežģītu un nebirokrātisku pieeju, lai atļautu piekļūt tirgum. Lai vienotais tirgus darbotos, uzņēmumiem ir vajadzīgi vienlīdzīgi konkurences apstākļi ar skaidriem noteikumiem un augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību. Pamatojoties uz stingriem noteikumiem, par kuriem ir panākta vienošanās ES līmenī, tādās nozarēs kā pārtikas produkti, augu veselības vai dzīvnieku veselības produkti jau ir panākta uzticēšanās un vienlīdzīgi konkurences apstākļi.

Mēs arī dzīvojam pasaulē, ko arvien vairāk skar sociālās pārmaiņas — globalizācija un digitalizācija. Produkti un izplatīšanas ķēdes visā ES ir arvien vairāk savstarpēji saistīti. Tomēr valsts tirgus uzraudzības iestādēm trūkst līdzekļu un tās var darboties tikai savas valsts teritorijā. Mums ir vajadzīga Eiropas perspektīva attiecībā uz izpildi. Pārāk bieži vienā dalībvalstī sāka izmeklēšana beidzas pie valsts robežām. Lai pārvarētu šo neatbilstību, tirgus uzraudzībai jābūt konsekventai, neatkarīgi no tā, vai produkts ir ražots ES vai ārpus tās, vai arī pirktis tiešsaistē vai bezsaistē.

Tāpēc Komisija ierosina **nodrošināt ES kopīgo drošības noteikumu izpildi** saskaņā ar citām ES iniciatīvām, piemēram, ar rūpniecības politikas stratēģiju¹¹, digitālā vienotā tirgus stratēģiju¹² un tās vidusposma pārskatu¹³ un rīcības plānu attiecībā uz muitas pārvaldību¹⁴. Patērētājiem ir jāatgūst ticība, ka preces, ko tie iegādājas tiešsaistē vai bezsaistē, ir drošas. Ja rodas problēmas, mums ir vajadzīgs piemērots regulējums, lai novērstu apdraudējumus un atjaunotu vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Vienotais preču tirgus nozīmē radīt ekonomiskās iespējas, veicināt konkurētspēju un padarīt ES spējīgu risināt globālās ekonomikas problēmas. Tajā pašā laikā, kā uzsvērts Komisijas pārdomu dokumentā par globalizācijas iespēju izmantošanu, ES ir jārīkojas un jāatjauno vienlīdzīgi konkurences apstākļi, nodrošinot stingru ES noteikumu izpildi¹⁵. Atvērtā vienotā tirgus noteikumi aizsargā ES pilsoņu drošību. Tas var labi darboties tikai tad, ja var garantēt arī augsta līmeņa uzticēšanos šai aizsardzībai. Stingra noteikumu izpilde ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu, ka konkurence notiek tikai starp atbilstīgām precēm, nevis atbilstīgām un neatbilstīgām precēm.

a) Pārdomāta izpildes nodrošināšana vienotā tirgū bez robežām

Tirgus uzraudzību veic dalībvalstis, un tas ir pareizi. Tās var labāk uzraudzīt savu tirgu un vajadzības gadījumā uzlikt sodus, jo atrodas tuvu visiem negadījumiem, var pirmās reaģēt, kā arī vislabāk pārzina valsts ekonomiku.

Tomēr ar izpildi tikai valsts mērogā vien nepietiek. Ir vairāk nekā 500 atšķirīgu tirgus uzraudzības iestāžu (no 1 līdz vairāk nekā 200 katrā dalībvalstī), kas uzrauga vienoto tirgu attiecībā uz konkrētiem produktiem. Uzņēmumi bieži vien atrodas citur nekā tirgus uzraudzības iestāde, kura konstatējusi problēmu. Tāpēc rodas grūtības, nosakot, kurš tiesību akts un kura jurisdikcija ir piemērojama, kā arī pieejamību tiesai un lēmumu izpildei. Pašlaik

¹¹ COM (2017) 479 *final*, “Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā. Atjaunināta ES rūpniecības politikas stratēģija”.

¹² COM (2015) 192 *final*, “Digitālā vienotā tirgus stratēģija Eiropai”.

¹³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-single-market-mid-term-review>.

¹⁴ COM (2014) 527 *final*, ES muitas riska pārvaldības stratēģija un rīcības plāns: risku novēršana, piegādes ķēdes drošības uzlabošana un tirdzniecības vienkāršošana.

¹⁵ Eiropas Komisijas 2017. gada 10. maija *pārdomu dokuments par globalizācijas iespēju izmantošanu*.

negodīgi piegādātāji ļaunprātīgi izmanto šo tirgus sadrumstalotību, mazinot patērētāju aizsardzību un produktu drošumu.

Neraugoties uz vēlmi rīkoties valsts līmenī, vienotā preču tirgus noteikumu izpildi bieži kavē resursu (personāls, budžets, laboratorijas jauda), sadarbības un informācijas apmaiņas trūkums. Negodīgi tirgotāji var gūt peļņu, laižot tirgū nedrošus produktus, bet maksā par to iestādes, piemēram, apmaksājot nedrošu produktu iznīcināšanu. Tāpēc integrētā vienotā preču tirgū ir labāk jāsaskaņo valsts iestāžu darbs nedrošu produktu kontrolē, lai negodīgi tirgotāji nevarētu noslēpties aiz robežām un lai reakcija uz neatbilstību ES noteikumiem būtu konsekventa visā Savienībā.

Tāpēc šis tiesību aktu kopums ir svarīgs solis ceļā uz pārdomātāku izpildi, papildinot un vajadzības gadījumā pastiprinot esošos un turpmākos Savienības saskaņošanas tiesību aktus¹⁶:

Izpildiestādēm būs ciešāk jāsadarbojas, izmantojot **vienotos sadarbības birojus**. Tiks atvieglota citas dalībvalsts pierādījumu, ziņojumu par testiem un lēmumu izmantošana. Tiks pieņemts, ka, konstatējot produkta neatbilstību ES produktu noteikumiem vienā dalībvalstī, pierādījumus un lēmumus var nodot citai dalībvalstij, lai atvieglotu izpildi visā ES.

Pasākumi pret neatbilstīgiem produktiem var būt efektīvi tikai tad, ja iestādes **dalās ar plašāku informāciju par izmeklēšanām un nelegāliem produktiem**. Komisija aktīvāk darbosies, lai nodrošinātu dažādu izpildiestāžu kopīgo zināšanu vākšanu un dažādu IT rīku konvergenci, piemēram, ātrās brīdināšanas sistēmu bīstamu nepārtikas preču jomā (*RAPEX*) un tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēmu (*ICSMS*), lai atvieglotu iestāžu izpildes darbu.

Turklāt ticamiem **tirgus uzraudzības rādītājiem** būtu jāgarantē kopīga izpratne par problēmām, ar ko saskaras tirgus uzraudzība.

Valsts izpildiestādes saņems lielāku atbalstu uzdevumu koordinēšanai un izpildei. Tiks izveidots **Savienības produktu atbilstības tīkls**. Šis tīkls sniegs administratīvu atbalstu kopīgām izmeklēšanām, kas vajadzīgas vairāk nekā 500 valsts iestāžu izpildes darbību koordinēšanai. Tīkls dos iespēju iestādēm apkopot zināšanas, organizēt ierēdņu apmaiņu, izveidot kopēju izlūkdatu ainu, un izstrādāt efektīvas metodes mērķtiecīgākām un uz risku balstītām kontrolēm. Tas nodrošinās arī inspektoru standartapmācību un palīdzēs izveidot kopīgu produktu testēšanas kapacitāti. Tirgus uzraudzību šis tīkls bagātinās ar vienoto Eiropas perspektīvu, kas ir nepieciešama Eiropas kopējā tirgū. Tomēr tiks pilnībā ievērots subsidiaritātes princips. Tikai valstu tirgus uzraudzības iestādes varēs izpildīt konkrētus lēmumus attiecībā uz tirgotājiem.

Ciešākai sadarbībai starp uzņēmumiem un izpildiestādēm arī ir būtiska nozīme. Abām pusēm ir vajadzīga savstarpēja uzticēšanās. Ir paredzēti šādi ciešākas sadarbības virzieni:

- Informācija par atbilstību: ražotāji uzskata, ka tiem vajadzētu būt pirmajiem, ar kuriem sazinās, ja ir aizdomas, ka to produkti neatbilst noteikumiem. Tādējādi tie var

¹⁶ Saskaņā ar *lex specialis* principu, izpildes regulas priekšlikums būtu jāpiemēro tikai tiktāl, ciktāl citos esošajos vai turpmākajos Kopienas saskaņošanas tiesību aktos nav konkrētu noteikumu ar tādu pašu mērķi, būtību un ietekmi. Tas jo īpaši attiecas uz Savienības tiesību aktiem par narkotisko vielu prekursoriem, medicīniskām ierīcēm, *in vitro* diagnostikas medicīniskām ierīcēm utt.

nekavējoties iejaukties, kļiedēt pārpratumus vai vajadzības gadījumā veikt korektīvos pasākumus. Ražotāji arī zinās, vai attiecīgais produkts tiek pārdots citur. Lielākajai daļai ražotāju, kas pārdod Savienībā, jau ir pārstāvis, ar ko var viegli sazināties. Šī labā prakse kļūs obligāta¹⁷.

- “Atbilstības partnerattiecību nolīgumi” ar vietējām iestādēm ļaus uzņēmumiem saņemt padomus attiecībā uz dažādiem atbilstības aspektiem.
- Lai konstatētu neatbilstīgus produktus, uzņēmumi un iestādes var noslēgt “saprašanās memorandus” par kopīgiem projektiem¹⁸.
- Profilakse un izpilde iet roku rokā, tāpēc uzņēmumi Eiropas Savienībā un visā pasaulē var lūgt padomu par regulējumu valsts “produktu informācijas punktos”¹⁹.

Lai vienotais tirgus būtu drošs un labi darbotos, uzņēmumiem un patērētājiem ir jābūt lietas kursā par noteikumiem un viņiem jābūt pieejamai vajadzīgajai informācijai, lai reaģētu un pielāgotos. **Tirgus uzraudzības iestādēm būs jāpublicē savi konstatējumi**, jo īpaši, ja tie ierobežo dažu produktu laišanu tirdzniecībā.

b) Izpilde pie ārējām robežām

Patērētājiem ir tiesības sagaidīt vienādu aizsardzības līmeni gan attiecībā uz precēm, kuras ražotas Eiropas Savienībā, gan ārpus tās. Globalizētā pasaulē joprojām ir problēmas nodrošināt to, ka arī importētie produkti atbilst ES prasībām un nerada negodīgu konkurenci, ja tiek pārkāpti ES noteikumi. Principā importētie produkti būtu jāpārbauda, tos ievedot vienotajā tirgū. Tomēr lielā importa apjoma dēļ nav iespējams pārbaudīt visus sūtījumus. 2015. gadā ES tirgos tika importēti vairāk nekā 30 % no visām precēm. To lēstā vērtība bija gandrīz 750 miljardi euro²⁰.

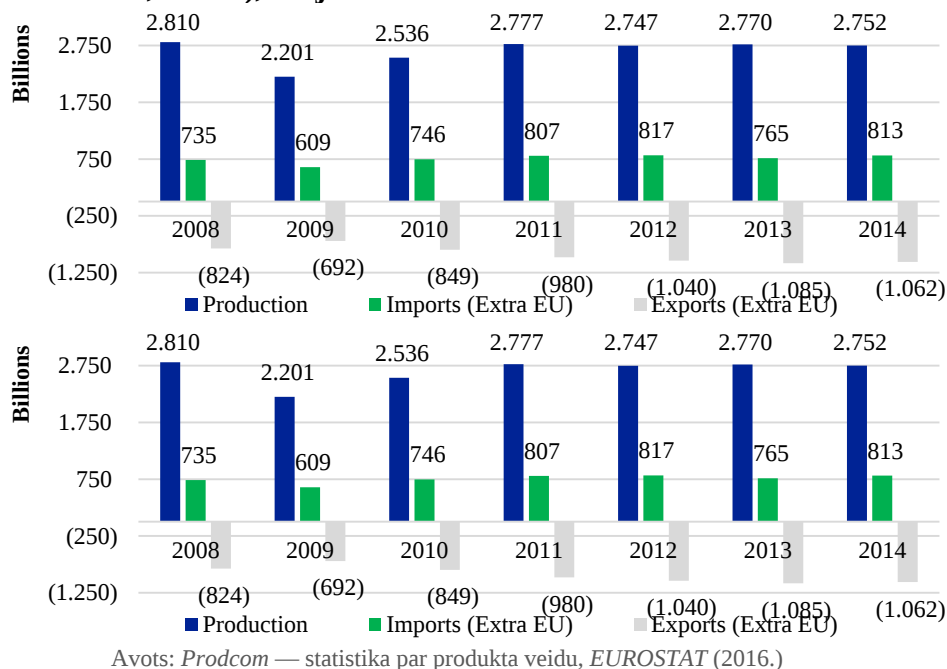
¹⁷ Produktu var laist tirgū tikai tad, ja par atbilstības informāciju atbildīgā persona veic uzņēmējdarbību Savienībā un var būt tiešs sarunu partneris tirgus uzraudzības iestādēm. Šī persona var būt ražotājs, importētājs vai cits uzņēmējs, ko pilnvarojis ražotājs, un tai jāglabā attiecīgā tehniskā dokumentācija, tostarp attiecīgā gadījumā produkta ES atbilstības deklarācija, un jāsniedz tā tirgus uzraudzības iestādēm pēc to pieprasījuma.

¹⁸ Saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem starp nozares partneriem tiek izmantoti saprašanās memorandi, sk. Komisijas paziņojumu “Līdzsvarota intelektuālā īpašuma aizsardzības sistēma, kas reaģē uz mūsdienu sabiedrības problēmām” (SWD(2017)430 *final*), 8.–9. lpp.

¹⁹ https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/free-movement-sectors/mutual-recognition/contacts-list_fr.

²⁰ SWD (2017) 466, Komisijas dienestu darba dokuments, ietekmes novērtējums, kas pievienots dokumentam “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz noteikumus un procedūras attiecībā uz atbilstību Savienības saskaņošanas tiesību aktiem par produktiem un to izpildi un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 305/2011, (ES) 2016/424, (ES) 2016/425, (ES) 2016/426 un (ES) 2017/1369 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/48/EK, 2010/35/ES, 2013/29/ES, 2013/53/ES, 2014/28/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES, 2014/68/ES un 2014/90/ES.

Tirdzniecība ar saskaņotiem produktiem: pārdotā produkcija un tirdzniecība ar trešām valstīm (2008.–2015., ES-28), miljardos euro

Noteikumi par izpildi pie ārējām robežām jāpielāgo jaunajai 21. gadsimta situācijai, tostarp ņemot vērā pieaugošo tiešsaistes tirdzniecību un jauno Savienības Muitas kodeksu.

Ar jauno priekšlikumu pašreizējais tiesiskais regulējums tiek pielāgots jaunajiem muitas noteikumiem. Tas nodrošina lielāku skaidrību attiecībā uz ES ievesto produktu kontroli un uz muitas un tirgus uzraudzības iestāžu koordināciju un sadarbību.

Tas arī vienkāršo formalitātes importētājiem. Uzticami uzņēmumi gūs labumu no vieglākas kontroles, un tādējādi iestādes varēs koncentrēt pūles tur, kur risks produktu drošumam ir vislielākais.

Arī gadījumos, kad izpildiestādēm būs šaubas par produkta likumību, tās varēs **apturēt produkta laišanu brīvā apritē ES**, kamēr nebūs saņemti attiecīgi pierādījumi, ka produkts ir piemērots pārdošanai ES.

c) Akreditācija un CE zīme

Lai gan pašreizējiem tirgus uzraudzības noteikumiem ir vajadzīgi uzlabojumi, tomēr ES noteikumi par akreditāciju un CE zīme darbojas samērā labi. Šim paziņojumam ir pievienots ziņojums, kurā uzsvērts, cik liela nozīme ir labi pārvaldītai un uzticamai akreditācijas un atbilstības novērtēšanas sistēmai, kas atbalsta ES politikas jomas un stiprina uzticēšanos produktu drošumam.

3. VIENOTI DAUDZVEIDĪBĀ VIENOTAJĀ PREČU TIRGŪ: SAVSTARPĒJA ATZĪŠANA

Ja nav vienotu ES produktu noteikumu, piemēram, bērnu aprūpes priekšmetu vai kases aparātu jomā, savstarpējas atzīšanas principam būtu jānodrošina, ka produktu, kas tiek likumīgi tirgots

vienā dalībvalstī, var pārdot arī jebkurā citā dalībvalstī, ja vien tas ir drošs un atbilst sabiedrības interesēm²¹. Tomēr pārāk bieži uzņēmumi nevar paļauties uz savstarpējo atzīšanu un piekļūt tirgum visā ES. Ziņojumā jo īpaši uzsvērtas mazo un vidējo uzņēmumu grūtības, mēģinot paļauties uz savstarpējas atzīšanas principu, lai pārdotu savus ražojumus citā dalībvalstī. Dalībvalstis ievieš papildu prasības un dubultu testēšanu, tādējādi nevajadzīgi palielinot birokrātiju un izmaksas. Tas liedz uzņēmējiem gūt apjomradītu efektivitāti no vienotā tirgus, palielina cenas patērētājiem un samazina tirdzniecību, kaitējot visiem²².

Valsts iestādes bieži vien neuzticas citu dalībvalstu iestāžu vērtējumam, līdz ar to tiek radītas papildu prasības un dublēta testēšana, tādējādi nevajadzīgi palielinot birokrātiju un izmaksas. Turklāt tiesas lēmumu izmantošana, ar kuru palīdzību liedz vai ierobežo piekļuvi tirgum, ir laikietilpīga procedūra un uzņēmējiem izmaksā dārgi. Līdz ar to uzņēmumi saskaras ar nepamatotām izmaksām, jo tiem ir **jāpielāgo produkti** vairāku valstu tirgus prasībām un **tiek aizkavēta ienākšana tirgū** un **zaudētas iespējas**. Tas jo īpaši skar mazos un vidējos uzņēmumus²³.

Šī situācija ir jāmaina. Pašreizējo sistēmu var un vajag uzlabot. Tāpēc Komisija ierosina uzlabot un precizēt esošās iespējas un atvieglot piekļuvi tirgum.

Lai īstenotu vienotā tirgus pārredzamības Direktīvu (ES) 2015/1535, tiks ievērota mērķtiecīga un uz sadarbību balstīta pieeja. Šī direktīva ir svarīgs instruments, lai novērstu šķēršļus attiecībā uz produktiem, kas nav vai tikai daļēji ir saskaņoti. Dalībvalstīm ir pienākums ziņot par visiem tiesību aktu projektiem, kas attiecas uz šiem produktiem, lai varētu jau iepriekš novērst šķēršļus. Saskaņā ar ziņojumu par direktīvas īstenošanu, kurš arī publicēts šodien, Komisijai un dalībvalstīm ir savlaicīgi jārisina problēmas, īpaša uzmanība jāpievērš visizplatītākajām problēmām un ekonomiski vissvarīgākajām jomām dalībvalstīs.

a) Nodrošināt labu darbību

Preču savstarpējas atzīšanas princips izriet no Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD)²⁴. To vairākkārt ir apstiprinājusi un nostiprinājusi Eiropas Savienības Tiesa. Tomēr pašreizējā sistēma nav izrādījusies pietiekama, lai nodrošinātu tā konsekventu un efektīvu piemērošanu. Tāpēc tiek ierosināts aizstāt **savstarpējas atzīšanas regulu**²⁵ **ar jaunu regulu**, kas precizē un vienkāršo procedūras, kuras jāievēro uzņēmumiem un valsts pārvaldes iestādēm.

Piekļuve tirgum, pamatojoties uz savstarpēju atzīšanu, būtu jāatsaka tikai tad, ja pastāv likumīgas un samērīgas sabiedrības intereses. Patlaban, ja atteikums ir nelikumīgs vai neproporcionāls, vienīgais veids, kā apstrīdēt lēmumu, ir vērsties valsts tiesās. Šādas procedūras ir ilgas un dārgas, un tās neatbilst konkrētām savstarpējas atzīšanas vajadzībām. Ja

²¹ Šīs intereses ietver, piemēram, sabiedrības morāli, sabiedrības intereses vai valsts drošību; cilvēku, dzīvnieku vai augu veselības un dzīvības aizsardzību; tādu nacionālās kultūras vērtību aizsardzību, kam ir mākslinieciska, vēsturiska vai arheoloģiska vērtība; vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzību.

²² Sk. arī "The Cost of Non- Europe in the Single Market, 'Cecchini Revisited', An overview of the potential economic gains from further completion of the European Single Market," [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/510981 /EPRS_STU\(2014\)510981_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/510981 /EPRS_STU(2014)510981_REV1_EN.pdf).

²³ *Idem*.

²⁴ Līguma 36. un 34. pants.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 764/2008, ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem, un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 3052/95/EK, OV L 218, 13.8.2008., 21. lpp.

tiek apstrīdēts lēmums par piekļuves liegšanu tirgum, tas var izmaksāt no EUR 10 000 līdz EUR 100 000 par katru produktu konkrētā tirgū. Uzņēmumi apgalvo, ka tas ir lielākais šķērslis, kas kavē netraucētu savstarpējas atzīšanas sistēmas darbību. Daudzos gadījumos uzņēmumi neskaidra iznākuma vietā labāk izvēlas pielāgot savus produktus (ar papildu izmaksām) — par ko attiecīgi maksā patērētājs un zūd Eiropas ekonomikas efektivitāte.

Ar jauno savstarpējas atzīšanas priekšlikumu tiek ieviesta **problēmu risināšanas procedūra**, lai nodrošinātu efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus un atjaunotu ticību savstarpējai atzīšanai. Pirmkārt, **izmantojot esošos SOLVIT mehānismus**, tiks izmantoti izlīguma un praktiski risinājumi. Ja dialogs neizdosies, Komisija var iesaistīties jautājuma risināšanā, sniedzot atzinumu, un vajadzības gadījumā — ieteikumus, lai palīdzētu pusēm atrisināt domstarpības. Tādējādi uzņēmumiem un eksportējošām dalībvalstīm nevajadzēs gadiem gaidīt, kamēr citas dalībvalstis atzīst to produktus un tiesību aktus, jo zinās, kas tām sagaidāms pēc kādām nedēļām vai mēnešiem. Turklāt Komisija varēs stratēģiski īstenot savas izpildes pilnvaras saskaņā ar LESD 258. pantu, ja ir konstatētas sistēmiskas problēmas konkrētās nozarēs.

Pašlaik uzņēmumiem ir jāpierāda, ka viņu produkts jau ir pārdošanā citā ES dalībvalstī, ja viņi vēlas saņemt savstarpēju atzīšanu. Iestāžu pieprasītais pierādījumu klāsts ir atšķirīgs — no vienkārša komercrēķina līdz dalībvalsts deklarācijai, ka produkts ir tirgots likumīgi. Lai palīdzētu uzņēmumiem pierādīt, ka viņu produkti jau atbilst citas dalībvalsts prasībām, un lai no jauna pārliecinātu iestādes un atvieglotu pārrobežu sadarbību, mēs piedāvājam jaunu, vienkāršu un brīvprātīgu uzņēmējiem aizpildāmu **“savstarpējas atzīšanas deklarāciju”**, kas samazinās administratīvo slogu.

Personas, kas iesaistītas savstarpējas atzīšanas procesā, pietiekami efektīvi nesazinās viena ar otru. Bieži vien tāpēc, ka pilnvaras un pienākumi attiecībā uz konkrētām regulām neatrodas vienās rokās, un līdz ar to ir sarežģīti strādāt ar šiem — bieži vien ļoti tehniskajiem — jautājumiem. Tāpēc mūsu mērķis ir nostiprināt **produktu informācijas punktus kā saziņas kanālus par savstarpēju atzīšanu**²⁶. Lai šos informācijas punktus būtu viegli atšķirt, varētu izstrādāt vienotu vizuālo identitāti. Tiks uzlabota **pārrobežu sadarbība starp informācijas punktiem**. Tiešsaistes platforma dos iespēju iestādēm sazināties vienai ar otru.

b) Ciešāka sadarbība un lielāka uzticēšanās

Lai savstarpēja atzīšana labi darbotos, ir vajadzīga sadarbība un savstarpēja uzticēšanās. Tas palīdzēs veidot savstarpēju izpratni par dažādām valstu pieejām un bažām. To veicinās **amatpersonu apmaiņa**, kuri strādā īpaši problemātiskās nozarēs, tādās kā būvniecības ražojumu nozare. Vienlīdz svarīgi ir tas, ka Komisija ciešāk sadarbosies ar **konkrētām valstīm un nozarēm**, lai savstarpēja atzīšana darbotos.

Komisija turpinās izvērtēt iespējamās priekšrocības, ko uzņēmumi un valsts iestādes iegūs, ja tiks turpmāk pilnveidots **esošais produktu saraksts attiecībā uz savstarpēju atzīšanu**²⁷.

Lai valsts iestādes vairāk paļautos uz savstarpējo atzīšanu un uzticētos tai, arī Komisija, izmantojot specializētu apmācību, centīsies uzlabot šo iestāžu informētību par to, kā savstarpēja atzīšana darbojas. Tā galvenokārt būs domāta valsts administrācijām (piemēram,

²⁶ “Produktu informācijaspunkti” ir saskarne starp uzņēmējiem un valstu administrācijām un vieta, kur atrast informāciju par visiem piemērojamiem valsts noteikumiem.

²⁷ http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/free-movement-sectors/mutual-recognition/products-list_en.

produktu informācijas punktiem, dienestiem, kas atbild par problemātiskām produktu jomām, valstu tiesām, tirgus uzraudzības iestādēm un SOLVIT darbiniekiem) un uzņēmumiem. Specializēts “**mācībspēku apmācīšanas**” tiesību aktu kopums par savstarpēju atzīšanu iestādēm un uzņēmumiem un “**savstarpējas atzīšanas noteikumu kopums**” sniegs visaptverošas pamatnostādnes par to, kā piemērot savstarpējas atzīšanas principu.

Visbeidzot, dalībvalstīm arī turpmāk savstarpēja atzīšana būtu skaidri jāparedz savos valsts tehniskajos noteikumos, bet tas būtu jādara saprotamā veidā. Tāpēc Komisija mudina dalībvalstis savos tehniskajos noteikumos iekļaut **skaidru un nepārprotamu “vienotā tirgus klauzulu”**²⁸, un tiks sagatavotas īpašas pamatnostādnes tās izmantošanai:

“Preces, kas tiek likumīgi tirgotas citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Turcijā, vai kuru izcelsme ir un kuras likumīgi tirgo kādā no EBTA valstīm, kas ir EEZ līguma līgumslēdzēja puse, uzskata par saderīgām ar šo pasākumu. Uz šā pasākuma piemērošanu attiecas Regula [atsauce].”

4. SECINĀJUMS

Produktu vienotais tirgus ir viens no ES lielākajiem ieguvumiem. Saskaroties ar globalizētu tirdzniecības plūsmu un vērtību ķēžu problēmām, tas sniedz Eiropas Savienībai konkurences priekšrocības. Lai risinātu šīs problēmas, mums jānodrošina, ka vienotais tirgus darbojas sekmīgi, piedāvājot tirgus iespējas uzņēmumiem un augstu aizsardzības līmeni visiem. Visiem iesaistītajiem — plašai sabiedrībai, darba ņēmējiem, patērētājiem, uzņēmumiem un iestādēm — ir nepieciešama pārliecība, ka viņi var darboties un iegādāties drošus produktus pārredzamā un godīgā vidē, kur noteikumi ir vienādi piemērojami visiem. Viņiem ir jābūt pārliecinātiem, ka produkti ir droši un atbilst tiesību aktiem.

Šā tiesību aktu kopuma mērķis ir garantēt, ka tiks izveidots šāds pārredzams un taisnīgs drošu produktu vienotais tirgus visiem. Iestādes un uzņēmumi sāks uzticēties savstarpējās atzīšanas principam, kas aizsargā sabiedrības intereses un atver vienoto tirgu visiem. Labāka noteikumu ievērošana un izpilde stiprinās patērētāju uzticību vienotajā tirgū laisto produktu drošumam. Tas ir vēl jo svarīgāk ātri mainīgajā aizvien integrētākajā pasaulē.

Papildus šā tiesību aktu kopuma likumdošanas priekšlikumiem mēs cieši sadarbosimies ar kompetentajām iestādēm un ieinteresētajām personām, veicot nepieciešamos pasākumus uzticēšanās veidošanai. Tādējādi jau šodien patiesa ietekme un taustāmi ieguvumi visiem mainīs situāciju vienotajā preču tirgū nākotnē.

²⁸ Tas neattiecas uz produktiem, kuru izcelsme ir EBTA valstīs un Turcijā un kas izslēgti no EEZ līguma vai no muitas savienības ar Turciju (piem., zivis un zivju produkti).

Papildinājums: Ierosinātais grafiks ieteikuma tiesību pasākumiem

2018.g.:

- Vienotā tirgus klauzula
- Pašreiz notiek: tirgus uzraudzības konverģences IT rīku (piemēram, *RAPEX* un *ICSMS*) uzlabošana atbilstoši piemērojamam juridiskajam pamatam.
- Tirgus uzraudzības rādītāju piemērošana
- Izpratnes veidošanas kampaņas par savstarpēju atzīšanu sagatavošana
- “Mācībspēku apmācīšanas” programmas par savstarpēju atzīšanu izstrādāšana
- Sadarbības pieeja konkrētām nozarēm saskaņā ar vienotā tirgus pārredzamības direktīvu

2019.g.:

- Savstarpējas atzīšanas noteikumi
- Ierēdņu apmaiņa
- Esošā produktu saraksta attiecībā uz savstarpēju atzīšanu turpmāka pilnveidošana